

פרוטוקול מס' 44/ב

מישיבת ועדת החינוך והתרבות שהתקיימה ביום ג',
ט"ו באב, תשי"ג - 27.7.53, שעה 14.10.

נוכחיו:

- חברי הוועדה:
- ש. פרסיץ - היו"ר
 - ס. אונא
 - ב. אזניה
 - ח. בוגר
 - ז. בן-יעקב
 - א. ברמן
 - ק. כהנא
 - ש. כפרית
 - ד. נצר
 - י. סמילנסקי
 - ר. צברי
 - י.ש. דוונברג
 - א. ריסלט

- מוזמנים:
- פרופ' ב"צ דינור - שר החינוך והתרבות
 - פרופ' ריגר - מנהל משרד החינוך והתרבות
 - גב' סטנר - היועצת המשפטית של משרד החינוך
 - מר ויינמס - נציג משרד המשפטים

נעדרו:

- מ. ארם
- א. דזיאל-נאור

סדר-היום:

דיון בחוק החינוך הממלכתי, תשי"ג - 1953,
סעיפים (34) - (36).

=====

ועיף 35

היו"ר ש. פרסיץ:

אני פותחת את הישיבה. אנו
עוברים לדון בסעיף 35 של החוק.

ברצוני לשאול את היועץ המשפטי
לשם מה דרוש לכתוב שהשר יתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו של חוק זה
ובכלל זה תקנות בדבר...?

מר ויינמס:

אין זו שגרה. התקנות בתוכן
לפיקוחם של בתי המשפט בארץ,
אשר רשאים להתערב ולבדוק אם התקנות אינן חורגות מסמגרת החוק.
בית המשפט חוען תמיד שהתקנות צריכות להיות רק בקשר לביצוע גרידא.
לכן, אם רוצים לתת לשר את האפשרות להתקין תקנות; שאמנם נחוצות גם
כן, אבל חורגות מביצוע טכני גרידא, יש לפרס אותן בחוק.

י.ש. דוונברג:

יש להוסיף במיפא טל סעיף 35(6)
שבמקרים יוצאים מהכלל יהיה

השר רשאי להרשות רישום בטוסד לא קרוב.

מר ויינמס:

סעיף מטנה 35(6) ייסחק ויזסיע
בחוק בתור סעיף נפרד.

או.

אנחנו נגד החוק כולו ולכן הננו
סוציעים למחוק את הסעיף 35, הואיל

א. גרמן:

והוא דן בניצוץ החוק.

סעיף 35(1)

מה כוונתו של סעיף מסנה זה? האם
הוא בא כדי להרשות לוועד החינוך

הינ"ר ש. פרמייץ:

להביע את דעתו בענין זה?

בסעיף מסנה זה אנו חצים לקבוע את
סדרי הפיקוח על החינוך הסמלכתי.
כמ"כ אנו רוצים לקבוע את סדרי מינויים של מפקחים, מנהלים ומורים.
מסד החינוך רוצה שכל מפקח וכל מנהל יעבור הסתלמות מיוחדת, אנו
רוצים להתקין תקנות, כדי לקבוע נוהג אחיד, קבוע ומסכם בקשר לסדרי
מינויים של מפקחים, מנהלים ומורים, ולהחליט גם מי רשאי להציע
סועמדים למשרות הנ"ל. ענין המינויים דורש הסדר קבוע, כדי שלא יסענו
כי קיימת שרירות בטח זה.
כל האסור לעיל נוגע גם לחינוך
סמלכתי דתי.

שר החינוך והתרבות:

הינ"ר ש. פרמייץ:

עד היום היו למעשה שתי רשויות:
פיקוח והדרכה. הפיקוח היה רק
בידי מסד החינוך ואילו ההדרכה היתה בבעלות העיריות ומסד החינוך.
אילו הסדר יהיה נוהג בעתיד?

שר החינוך:

יהיו מפקחים משלוטה סוציים, בהתאם
לאופי עבודתם: מדריכים, ספקרים
ומנהלים. אנו רוצים להסדיר זאת על-ידי תקנות.

ז. בן-יעקב:

האם לא יהיו בעתיד מדריכים סטעם
העיריות?

שר החינוך והתרבות:

יהיו, אבל על חשבון העיריות ולא
על חשבון מסד החינוך.

סעיף 35(1), כפי שהוצע על-ידי הממשלה,
נ ת ק ב ל
= = = = =

סעיף 35(2)

סדוע יש לכתוב שנית, כי הסר יתקין
תקנות בקשר עם עבודת המועצה לחינוך
סמלכתי דתי, אם הוחלט על כך בפירוט בסעיף 18?

הינ"ר ש. פרמייץ:

לפי הסברו של סר ויינס, הרי אם לא
כתוב אחרת, יש להתקין תקנות בכל
רוצים שיוחקנו תקנות גם בדברים
הנובע לניצוץ טכני גרידא. אבל אם
אחרים - יש לומר זאת בפירוט בחוק.

י. ש. רוננברג:

סעיף 35(2), כפי שהוצע על-ידי הממשלה,
נ ת ק ב ל
= = = = =

או.

מע"ף 35(3)

היו"ר ש. פרסיץ:

כיצד אפשר להסדיר כאן את בעיית
בתי הספר של המסיון?

שר החינוך והתרבות:

מע"ף 35(4) מדבר על כך.

היו"ר ש. פרסיץ:

מע"ף 35(4) הוא לגבי חלמידים לא
יהודיים. האם אי-אפשר לומר בחוק
שילדים חייבים לבקר בבתי-ספר סוכרים, כדי לבער את הרע הזה? אני מבקש
מהיועצים המספטיים תשובה על כך האם מבחינה מספטית ישנה התנגדות למע"ף
האומר: "יצאת ידי חובה לימוד חובה בבית-ספר ניהנת רק על-ידי בתי-ספר
רשמיים או סוכרים". על-ידי נישוח מע"ן זה לא מזכירים את שם המסיון
ובהל זאת מסדירים את הבעיה.

ח. כהנא:

אני חבר הוועדה המשותפת, שנבחרה
מתוך חברי ועדת החינוך ווועדת הפנים,
לעניני המסיון. אני מבקש משר החינוך שיטיל חובה על הרשויות המקומיות
להמציא סטאטיסטיקה של ילדים הלומדים בבתי-ספר של המסיון. אם רשימה
זו תהיה בידינו אפשר יהיה להזמין את ההורים ולשוחח אתם.

גב' סטור:

יש לנו כבר בחוק לימוד חובה כל
מה שיושבתיאט רוצה למטרה זו. חוק
זה אומר שילד בגיל חינוך חובה שאינו לומד במוסד חינוך סוכר, הרי הוריו
עבריינים, אלא אם קיבלו פטור מהשר. בתי ספר של המסיון לא קיבלו
פטור וגם ההורים השולחים את ילדיהם לבתי-ספר הנ"ל לא קיבלו אחר ו לפי
חוק לימוד חובה הם עבריינים. אנחנו גם יודעים מי הם ההורים הללו והטאלה
העיקרית היא, האם צנו סוכנים ללכת עד הסוף ולנקוט בצעדים מספטיים נדרם.
מכיוון שעל כך אין תשובה ברורה, הרי גם אין טעם להוסיף סעיפים לחוק
החינוך המסלכתי. בכמה מקרים, כאשר תפסנו את ההורים ששלחו את ילדיהם
לבתי-הספר של המסיון, התערב משרד החוץ בענין וביקש לא לנקוט בצעדים
מספטיים נגד ההורים.

מר ויינמן:

זוהי טאלה מדינית ולא מספטית.

היו"ר ש. פרסיץ:

האם ישנה התנגדות להכניס בכל זאת
סעיף כזה לחוק החינוך המסלכתי?

לא הוטמעה כל התנגדות מצד חברי הוועדה
=====

שר החינוך והתרבות:

הבעיה הזו, טגב' פרסיץ עטרה עליה,
היא חמורה מאד ואנו איננו מסיחים
את דעתנו ממנה. אולם טאלה זו היא גם סובבת מאד ולכן, הואיל והוקמה
ועדת כנסת מיוחדת לטיפול בענין זה, אני מציע להשאיר בידיה את כל
הטיפול.

מע"ף 35(3), כפי שהוצע על-ידי המטטלה,
נ ת ק ב ל
=====

מע"ף 35(4)

מע"ף 35(4), כפי שהוצע על-ידי המטטלה,
נ ת ק ב ל
=====

או.

סעיף 35(5)

סעיף 35(5), כפי שהוצע על-ידי המטעלה,
נ ת ק ב ל
= = = = =

סעיף 35(6)

סעיף 35(6) יימחק ויופיע בחוק בתור
סעיף בפרד.
= = = = =

סעיף 35(7)

סעיף 35(7), כפי שהוצע על-ידי המטעלה,
נ ת ק ב ל
= = = = =

סעיף 35(8)

היו"ר ש. פרסיץ:

מה פירוש המושג "אנשים מן החוץ"?
בנתי הספר היטודיים במעבדות
ובשיכונים עולים סוכרחים לדאוג לכך שיהיו מועדונים אשר יעטיקו את הילדים
לפחות בטווח 10 - 8 שעות ביממה, כדי שהם לא יתגלגלו ברחובות. על-ידי מי
תיעשה עבודה זו? אם נבדוק את התקציב שניתן ללשכת הנוער למטרה זו, הרי
נבין שלא ללשכת הנוער הכוונה, כי היא לא תוכל לשאת בהוצאות. האם הכוונה
ל שהעבודה הזאת תיעשה על-ידי לשכות הנוער של המפלגות הפוליטיות?
אם כן הדבר, הרי פותחים פתח לתעמולה והדרכה פוליטית. ד"ר רימלס הזכיר
בישיבה הקודמת את בעיית תנועות הנוער. האם סעיף זה כולל גם אותן?

י. ש. רוזנברג:

אני מציע למחוק את הסיפא של
סעיף ששנה זה, החל מהמלים "בין
על-ידי מורי המוסד...". אם אומרים "בכל צורה שהיא", הרי הדבר ברור ואין
צורך להוסיף על הכתוב, כי אפשר אולי למצוא משהו שאינו שייך לאחד
הסוגים המפורטים בחוק והוא יוכל לנהל תעמולה. כדוגמה לכך אפשר לקחת
עובדת סוציאלית שנכנסה למוסד בקטר עם עבודתה. היא איננה עובדת המוסד,
אבל גם לא אדם מן החוץ.

הייתי מציע גם למחוק את המלה
"מדינית", כי היא אינה מוצאת חן בעיני, אף כי הכוונה רצויה.

א. רימלס:

אני הייתי מציע להשאיר את הסעיף
כמות שהוא, כי אם מוחקים את הסיפא,
אפשר לפרט את הסעיף כך שיהיה מן החוץ יכול לאתפרץ ולנהל תעמולה.

ד. גור:

לטען הבהירות הייתי מציעה למחוק
את המלה "מדינית". כל גוף שיש
לו איזו שהיא עמדה פוליטית הוא מפלגה. בקטר עם דיון בחוק זה עוררנו
גם בעיות מתחום עבודתו של מורה. אני חושבת שפדאגוג טוב לא ינהל תעמולה
פוליטית בין תלמידיו. אולם איני רוצה שכל הסבר שהמורה יתן לתלמידים
בקטר למאורע פוליטי, כמו למשל מספט הרוזנברגים, יתפרט כתעמולה. אני
חושבת שהמורה חייב לתת לילדים הסבר בעניינים כאלה, אבל לא לנהל תעמולה
לצד זה או אחר. לדעתי, אם מסאירים את המלה "מדינית" פותחים פתח לעילות
סוגיות ופירוטים.

או.

ד. נגד:

אשר לשאלת הגב' פרסיץ על גורלם של המועדונים, אני רוצה לומר שגם במסגרת הזרמים היתה לסכת הנוער קובעת את סגנון המועדונים ומפקחת עליהם. על אחת כמה וכמה אין לחשוש בפני הספעת המפלגות עתה, עם הנהגת החינוך הממלכתי.

ה. נגד:

אני מציע להסאיר את הסעיף כמות שהוא. החוק צריך להצביע על הכוון הכללי של החינוך הממלכתי. אם המורים לא ימלאו אחר הוראות החוק-לא תהיה כל אפשרות לבדוק זאת. אבל את החוק אין לסנות.

ו. אנגד:

לדעתי כל תעמולה מדינית תוכל לבוא תחת מסווה של הסברה פוליטית ולכן סעיף זה יוכל למנוע רק תעמולה מפלגתית גסה ביותר. מאידך גיסא הסברה פוליטית צריכה להיות. אפשר רק לומר שסר החינוך יתן הוראות בקשר להסברות פוליטיות.

ז. ברמן:

סעיף 35(8) קטור באופן אורגני עם סעיף 22. למרות הסתייגותי בסעיף 35 למחוק את הסעיף כולו, הנני מציע לא למחוק את הסעיף 35(8) ולהוסיף בסעיף 22 את התיקונים הבאים: לאחר המלים "לא ינהל תעמולה לטובת... תכונות המלים" או נגד...". בסיפא של סעיף 22 יבוא המספט הבא: "כל תנועות הנוער וסאיות לפעול בכתלי בתי-הספר ללא הפליה". המציאות היא כזאת שמתנהלת בבתי הספר בישראל תעמולה פוליטית ומפלגתית נגד כל סיני תנועות מתקדמות בארץ ובעד מפלגות הקואליציה. אנחנו בעד זה שיודגס, כי אין לנהל תעמולה לטובת או נגד מפא"י ולטובת או נגד מפלגת השמאל הסוציאליסטי למשל. אולם יש לוטר בחוק כי ניתן חופש גמור לתנועות הנוער לפעול בבתי-הספר.

ח. רימלט:

בית-הספר אינו יכול להיות תלוש מן המציאות ולכן צריכה להיות הסברה, אולם יש הבדל בין הסברה לבין תעמולה, ובזה נבחן החינוך.

ט. החינוך והתרבות:

עלי לומר לסר ברמן בקשר להצעתו בסעיף 22, כי "לטובת" משהו כולל גם את המוטב "נגד" משהו. סר רימלט צדק כאשר אמר שיש הבדל בין הסברה לתעמולה. הסברה - מסבירים דבר קיים, תעמולה זו מלה ערנית ופירוטה טובת, אדם הסוען לטובת דבר מסויים אינו מעוניין שהאחרים ידעו את המצב לאמיתו. תעמולה מפלגתית - תעמולה לגוף מסויים; תעמולה מדינית - תעמולה לרעיון מסויים. מורה טוב צריך להסביר את ה"בעד" ואת ה"נגד". אבל אם בעת ההסברה משמש המורה סוכן לרעיון או לגוף מסויים, הרי הוא מנהל תעמולה מדינית או מפלגתית.

המלים "בכל צורה שהיא" מסדירות גם את בעיית המועדונים, כי בתקנות ייקבע מהן הצורות.

על-ידי אנשים מן החוץ - פירוש הדבר שבית-הספר אחראי לכך שלא יבוא לסוסד אדם מן החוץ, כדי לנהל בו תעמולה. עלי לומר שקרו כבר מקרים שבאו אנשים מן החוץ ונהלו תעמולה. הסעיף הזה נוסח על-סמך ניסיון ונתקבל במססלה לאחר ויכוח ולכן אני מבקס לקבלו גם בוועדה בניסוחו הנוכחי.

י. רוננברג:

האם מוסד חינוך בסעיף זה ובסעיף 22 פירושו מוסד חינוך מוכר או רשמי?

יא. החינוך והתרבות:

בכוונה לא פרטנו את הדבר, אני חושב שמוסד חינוך באשר הוא מוסד חינוך - אין לנהל בו תעמולה, ואין במקרה זה כל הבדל בין מוסד חינוך מוכר ולא מוכר. ניהול תעמולה פוגע בחינוך.

יב. רייזמן:

אני רוצה לאסר את דברי הסר מבחינה מטפסית. המוטב "מוסד חינוך" מוגדר בחוק לימוד חובה והוא כולל מוסד חינוך מוכר ובלתי מוכר.

ועדת החינוך והתרבות,
27.7.53

או.

אני מסיקה את הצעת בדבר טחיקת הסלה
סדינית.

ד. גצר:

סעיף 35(8), כפי שהוצע על-ידי המטטלה,

נ ת ק ב ל

=====

המתייגות לחה"כ דוזנברג, המציע למחוק את הסיפא של הסעיף.

סעיף 35, כפי שהוצע על-ידי המטטלה,

נ ת ק ב ל

=====

המתייגות לחה"כ ברמן, המציע למחוק את הסעיף כולו.

ס ע י ף 36

סעיף 36 נתקבל בנוסח הבא : תקפו

של חוק זה הוא מיום קבלתו בכנסת.

=====

הינו"ר ט. פרטיץ:

יש לי סאלה שאינה נובעת לחוק זה באופן

ישיר, בגלל קבלת חוק החינוך הממלכתי

המטיבו את הלימודים שבועיים גוספים ודחו את תחילת שנת הלימודים הבאה

בחודש ימים. דבר זה גרם למטטלה ולארגונים קשיים מבחינה תקציבית.

הסתדרות המורים שלחה מכתב לארגונים בו היא מודיעה, כי לגביה מתחילה שנת

הלימודים הבאה ב-1 לספטמבר ויש לשלם את טשכורת המורים החל מתאריך זה.

זאת אומרת שטורים אשר קיבלו מכתבי פיטורים יפסיקו לקבל טשכורת רק

ב-1 לאוקטובר, 1953. הייתי רוצה לשמוע מנציגי משרד החינוך כיצד הם

חושבים לסדר את הדבר.

פרופ' רינר:

אנחנו הסכמנו כי יש להוסיף 17 ימי עבודה

פלום 4 ימי חופס - סה"כ 21 יום, ההפרס

בין תביעת המורים לבין הצעת משרד החינוך מסתכם ב-9 ימים בשנת לימודים

זו. טורים שימשיכו לעבוד גם בשנה הבאה יקבלו את כל המטכורת, אולם איננו

מעוניינים להוציא מכספי המדינה כדי להבטיח עבודה למורים שפוטרו, שהם

בלתי מוטמכים.

ס ע י ף 34

הינו"ר ט. פרטיץ:

לסעיף זה הוטמעו הערות ביטיבה הקודמת

והטר היה צריך להטיב. היתה הצעה להוסיף

את המלים "מוחזקים או נתמכים".

א. ברמן:

אני הצעתי למחוק את הסעיף כולו, כי אנו

מתנגדים להרחבת טמכות החוק.

ק. כהנא:

לדעתי, אם יווספו המלים "מוחזקים או

נתמכים", אפשר יהיה להטאיר את הסעיף ללא

שינוי נוסף, כי כל בית-ספר היכול לקבל תמיכה מהמדינה.

או.

ח. בננר:

אני מתנגד לכל הוספה שהיא בסעיף זה, כי אינני רוצה שחוק החינוך הממלכתי יחול רק על מוסדות חינוך שמקבלים תמיכה. גם במוסדות בלתי מוכרים לומדים ילדים ישראלים והטר חייב להתערב גם בסדרי המוסדות הללו. אפילו אם מוסד אינו מקבל תמיכה אין פירוט הדבר שהוא יכול ללמד לפי ראות-עין, מבלי שתהיה התערבות מצד משרד החינוך.

ה. פרמץ:

כל בתי-הספר הקיימים במדינה, פרט לבתי-הספר של המסיון, מקבלים תמיכה מהממשלה. ישנם בתי-ספר מוחזקים או נתמכים ולכן אני מציעה להוסיף את הטלים "מוחזקים או נתמכים".
חה"כ ארם ביקט לטעור שהוא מציע לכתוב:
"שניתן בו חינוך יסודי בלבד".

י. רזנברג:

אני מציע למחוק את הטלים "כולן או מקצתן". גם בלעדיהן ברור טרם אותן ההוראות בחוק המתאימות למוסד טטויים יכולות לחול עליו.

קר החינוך והתרבות:

הטלים הללו, שחה"כ רזנברג מציע למחוק, נותנות את הבטיחות. אין ההוראות בחוק זה יכולות לחול על כל בתי-הספר בסידה טווח. ברור שבסעיף זה לא מדובר על חינוך גבוה. אולי כדאי לציין זאת בפירוט בחוק?

מר נייבום:

אני מוכן להביא ליסיבה הנאה של הוועדה בנוסח חדש לסעיף זה, האוסר שההוראות בחוק אינן חלות על מוסדות החינוך הגבוה וכן שמיסמך בכל מקרה ההבחנה בין מוסד דתי ולא דתי.

יש לי בקשה שחודגת מהצעת הממשלה והיא למעשה מספטיט בלבד. בחוק זה ישנה מברעת מספטיט גדולה בקטר למוסב "חינוך ממלכתי. בסעיפים אחרים מופיע מוטב זה ככולל גם את החינוך הממלכתי הדתי ואילו בסעיפים האחרים הוא מציין את החינוך הממלכתי הנוגד חינוך ממלכתי דתי. בתחילה היתה הצעה לומר "חינוך ממלכתי דתי" ו"חינוך ממלכתי חילוני", אולם הצעה זו לא נתקבלה. היתה הצעה אחרת לכתוב "חינוך ממלכתי דתי ו"חינוך ממלכתי כללי", אך גם הצעה זו נפלה בצלל דסיניסצנציות של מסטר הזרמים. כדאי אולי לחשוב על איזה מונח נויטראלי שיתך אפשרות להגדיר שחינוך ממלכתי כולל גם חינוך ממלכתי דתי וגם חינוך ממלכתי אחר.

שר החינוך והתרבות:

הדבר הנורסלי והמוכן ביותר הוא זה המתאים למציאות. המציאות היא שיסנו חינוך ממלכתי וחינוך ממלכתי דתי. אני חוטב שהדבר הזה הוא פטוס ומוכן ואיני מציע לטנות כאן מטהו.

ההצעה על טעיף 34 נדחתה ליסיבה
הנאה

=====